

$$Y = 0,72679 X + 8077,069$$

$$R^2 = 0,777$$

Рис. 3. Графічне відображення залежності між інвестиціями в основний капітал та податковими надходженнями до зведеного бюджету

Для доведення впливу податкових надходжень на інвестиції в основний капітал окрім математичного опису регресії велике значення має також сила зв'язку між змінними, яка характеризується кореляцією. У розглянутому нами випадку коефіцієнт кореляції дорівнює 0,777.

Враховуючи, що сила зв'язку збільшується від нуля до одиниці, отримане значення коефіцієнту кореляції ($R^2 = 0,777$) є достатнім для висновку про наявність кореляції. Проте вона не є максимальною і має значний потенційний резерв для збільшення сили впливу податкових надходжень до державного бюджету України на інвестиції в основний капітал.

Висновки з проведеного дослідження. З наведеного вище можна зробити такі висновки. Отримані результати вимагають проведення ґрунтовного аналі-

зу існуючих пільг з метою підвищення ефективності їх використання як податкового інструментарію для стимулювання інвестиційно-інноваційного розвитку економіки та підвищення рівня впливу податкових надходжень на інвестиції в основний капітал.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Іванов Ю.Б. Податковий менеджмент : [підруч.] / Іванов Ю.Б., Крисоватий А.І., Кізіма А.Я., Карпова В.В. – К. : Знання, 2008. – 525 с.
2. Інвестиції в основний капітал за джерелами фінансування. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Держкомстат України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/>.
3. Крушвиц Л. Финансирование и инвестиции / Крушвиц Л. Пер. с нем. под общей ред. В.В. Ковалева и З.А. Сабова. – СПб. : Издательство «Питер», 2000. – 400 с. (С. 227).
4. Машлій Г. Інвестиції в основний капітал: стан та напрями активізації [Електронний ресурс] / Г. Машлій, О. Сороківська, Я. Шевчук // Соціально-економічні проблеми і держава. – Вип. 1(4). – 2010. – Режим доступу : <http://images/stories/pdf/2010/11mhbtna.pdf>.
5. Мискіна О.О. Економетрична характеристика впливу податків на реальні інвестиції. / О. Мискіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11mhbtna.pdf>.
6. Пансков В.Г. О налоговом стимулировании инвестиционной деятельности / В. Пансков : Финансы. – 2009. – № 2. – С. 37-42; с. 40-41.
7. Пасенко В.М. Оцінка впливу податкового навантаження на інноваційно-інвестиційний розвиток регіону (на прикладі Черкаської області) / В. Пасенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdtu/2008_21_2/articles/15_Pasenko.pdf.
8. Савченко В.Ф. Оцінка рівня податкового навантаження в Україні / В.Ф. Савченко, А.Ф. Лось: Економіка та управління національним господарством. – 2011. – № 9-10. – С. 25.
9. Ткаченко Т. Порівняльний аналіз податкового навантаження в економіці України та країнах з розвинутою ринковою економікою / Т. Ткаченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.lnu.edu.ua/Ткаченко.pdf.

УДК 338.434

Палюх О.М.
аспірант

Національного наукового центру
«Інститут аграрної економіки»

ОЦІНКА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН ДЕРЖАВИ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Проведено оцінку розвитку фінансових відносин держави в аграрній сфері. Досліджено динаміку та структуру видатків Державного бюджету України на фінансування Міністерства аграрної політики та продовольства України. Виявлено основні тенденції державне кредитування аграрного сектору та стан повернення кредитів до Державного бюджету України, наданих на розвиток аграрного сектору. Проаналізовано динаміку та структуру державної підтримки сільськогосподарських підприємств

Ключові слова: бюджетне фінансування, аграрний сектор, видатки бюджету, державна підтримка, аграрна політика.

Палюх О.М. ОЦЕНКА РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВЫХ ОТНОШЕНИЙ ГОСУДАРСТВА В АГРАРНОЙ СФЕРЕ

Проведена оцінка розвитку фінансових відносин держави в аграрній сфері. Исследована динаміка і структура расходов Государственного бюджета Украины на финансирование Министерства аграрной политики и продовольствия Украины. Определены основные тенденции государственного кредитования аграрных предприятий и состояние возврата кредитов в Государственный бюджет Украины, выделенных на развитие аграрного сектора. Проанализирована динаміка і структура государственной поддержки сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: бюджетное финансирование, аграрный сектор, расходы бюджета, государственная поддержка, аграрная политика.

Paliukh O.M. ASSESSMENT OF THE STATE FINANCIAL RELATIONS IN AGRICULTURE SECTOR

Assessment of state financial relations in agriculture conducted. The dynamics and structure of the State Budget of Ukraine to finance the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine investigated. The author examined the major trends of public financing of agricultural state and the return of loans to the State Budget of Ukraine provided for the development of the agricultural sector. Dynamics and structure of state support of agricultural enterprises is analyzed.

Keywords: government funding, agricultural sector, budget expenses, government support, agricultural policy.

Постановка проблеми. Головна мета фінансових відносин між державою та іншими суб'єктами аграрної сфери полягає у розподілі та перерозподілі бюджетних коштів для фінансової підтримки аграрного сектору національної економіки України, тому бюджетне фінансування є важливою складовою системи державного регулювання аграрного сектору і розглядається як сукупність нормативних, фінансових та організаційних заходів держави для впливу на його розвиток. Проте воно перебуває у стані постійного реформування, оскільки не вироблено адекватної політики державного регулювання, а відсутність чітких цілей не сприяє ефективності розроблених заходів. Чинна правова та фінансова база бюджетної підтримки розвитку аграрного сектору все ще не забезпечує належного стимулювання виконання завдань аграрної політики.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Окремим проблемам розвитку бюджетного фінансування аграрного сектору України присвячено роботи таких дослідників, як В. Гончаров, І. Євсюкова [1], А. Кириченко [2], І. Комарова [3], А. Остапенко, Т. Головченко [4], О. Прутська, Ю. Ярова [5], Ю. Радіонов [6] та ін. Проте методології та практиці оцін-

ки розвитку фінансових відносин держави в аграрній сфері приділено недостатньо уваги, що зумовлює вибір теми та мети дослідження.

Постановка завдання. Головна мета дослідження полягає у проведенні оцінки розвитку фінансових відносин держави в аграрній сфері та розробці рекомендацій щодо активізації бюджетних фінансових механізмів підтримки вітчизняного аграрного виробника.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аграрний сектор національної економіки України має значний потенціал розвитку, проте наявність потенціалу ще не означає його автоматичної реалізації, а існуючі проблеми в галузі свідчать про те, що Україні потрібна чітка та виважена аграрна політика із залученням механізму ефективної державної підтримки галузі.

Для проведення оцінки фінансових відносин держави в аграрній сфері необхідно проаналізувати:

- динаміку та структуру основних статей планових видатків Державного бюджету України на фінансування Міністерства аграрної політики та продовольства України за 2008–2014 р., у тому числі їх місця у ВВП;

Таблиця 1

Планові видатки Державного бюджету України на фінансування Міністерства аграрної політики та продовольства України за 2008–2014 р., млн грн

Стаття видатків	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	Зміни у 2014 р., порівняно з 2008 р. (+, -)
1. Апарат Міністерства	9361,3	4429,4	4918,1	6936,3	4780,5	4699,5	3585,5	-5775,8
2. Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України	906,8	1119,2	1255,0	1773,6	1916,0	2231,1	2193,5	+1286,7
3. Державне агентство рибного господарства України	209,9	179,6	196,7	222,0	210,0	252,5	195,2	-14,7
4. Державна служба з охорони прав на сорти рослин	111,3	123,2	140,9	x	x	x	x	-111,3
5. Національний університет біоресурсів і природокористування	427,4	513,8	633,9	636,2	x	x	x	-427,4
6. Державна інспекція сільськогосподарства України	x	x	x	386,4	346,3	326,7	266,9	+266,9
7. Державне агентство земельних ресурсів України	x	x	x	514,2	1198,4	1211,4	577,8	+577,8
8. Всього видатків на фінансування Мінагрополітики	11016,7	6365,2	7144,5	10468,7	8451,3	8721,2	6818,9	-4197,8
9. Разом планових видатків Державного бюджету, млрд грн	232,4	267,3	324,0	337,6	413,6	419,8	436,8	+204,4
10. ВВП у цінах поточного року, млрд грн	948,1	913,3	1082,6	1302,1	1408,9	1454,9	д/н	-
11. ВВП аграрного сектора, млн грн	65148	65758	82641	110564	112799	132245	д/н	-
12. Питома вага фінансування аграрного сектору у бюджеті, %	4,74	2,38	2,21	3,10	2,04	2,08	1,52	-3,22
13. Обсяг фінансування аграрного сектора у % до ВВП	1,16	0,70	0,66	0,80	0,60	0,60	д/н	-
14. Обсяг фінансування у % до ВВП аграрного сектора	16,91	9,68	8,65	9,47	7,49	6,59	д/н	-

Джерело: сформовано і проведено розрахунки автором на основі даних Державної служби статистики України та даних, наведених у додатку 3 до Законів України «Про державний бюджет України» за 2008–2014 рр. зі змінами та доповненнями.

- динаміку та структуру планових обсягів кредитування аграрного сектору з Державного бюджету України у 2008–2014 рр.;

- динаміку та структуру планових обсягів повернення кредитів до Державного бюджету України, наданих на розвиток аграрного сектору економіки у 2008–2014 рр.;

- динаміку та структуру державної підтримки сільськогосподарських підприємств за шляхом бюджетних дотацій та за рахунок повернення податку на додану вартість (ПДВ) за 2008–2012 рр.

У таблиці 1 зведемо обсяги видатків Державного бюджету України на фінансування Міністерства аграрної політики та продовольства України.

З даних, наведених у таблиці 1, видно, що протягом 2008–2014 рр. сумарний обсяг видатків на фінансування Міністерства аграрної політики та продовольства України зменшився на 38%, у той час як видаткова частина Державного бюджету України збільшилася на 88%. Такі зміни вплинули на те, що частка фінансування аграрного сектору в бюджеті зменшилася з 4,7% у 2008 році до 1,5% у 2014 році і, відповідно, показник відношення обсягу фінансування аграрного сектору до ВВП у поточних цінах знизився удвічі – з 1,2% у 2008 році до 0,6% у 2013 році, а відношення до ВВП аграрного сектору – з 16,9% до 6,6%.

Найважна динаміка видатків на Мінагрополітики у 2008–2013 рр., на нашу думку, пов'язана з наслідками світової фінансової кризи, а суттєве їх скорочення протягом 2013–2014 рр. на 22% – з соціально-економічною кризою в Україні. Так, у 2009 році обсяг видатків на фінансування Міністерства аграрної політики та продовольства України було зменшено на 42%, у 2010 році – збільшено на 12%, у 2011 році – збільшено на 47%, у 2012 році – змен-

шено на 19%. У 2013 році обсяг видатків на фінансування аграрного сектору було заплановано в обсязі 8,5 млрд грн, але в результаті внесених змін скорочено до 6,8 млрд грн, або на 25% [7].

Проведемо аналіз динаміки та структури основних статей видатків Державного бюджету України на фінансування Міністерства аграрної політики та продовольства України. З даних таблиці 1 видно, що у 2014 році видатки на обслуговування апарату Мінагрополітики були зменшені, порівняно з 2008 роком, у 2,8 рази, і їх питома вага щороку зменшувалася, сягнувши у 2014 році 52,6%, що на 32,4 п. п. менше за 2008 рік. Бюджетне фінансування Державної ветеринарної та фітосанітарної служби у 2014 році, порівняно з 2008 роком, було збільшене у 2,4 рази, сягнувши близько 2,2 млрд грн, при цьому питома вага цієї статті видатків збільшилася з 8,2% до 32,2%. Видатки на фінансування Державного агентства рибного господарства України були на рівні 200 млн грн, але у структурі їх питома вага зросла у 2014 році, порівняно з 2008 роком, на 1 п. п. і склала 2,9%. Слід відмітити, що у 2011 році було ліквідовано Державну службу з охорони прав на сорти рослин і утворено Державну інспекцію сільського господарства України та Державне агентство земельних ресурсів України; у 2012 році Національний університет біоресурсів і природокористування перейшов у безпосередню юрисдикцію Кабінету Міністрів України. Щодо фінансування Державної інспекції сільського господарства України та Державного агентства земельних ресурсів України, то у 2014 році, порівняно з 2013 роком, воно було скорочено відповідно на 18,3% та 52,3% у зв'язку з оптимізацією видатків внаслідок соціально-економічної кризи; питома вага видатків склала 3,9% та 8,5% відповідно.

Таблиця 2

Планові обсяги кредитування аграрного сектору з Державного бюджету України у 2008–2014 рр., млн грн

Стаття видатків	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	Зміни у 2014 р., порівняно з 2008 р. (+, -)
1. Державне пільгове кредитування індивідуальних сільських забудовників (з 2011 року видатки Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України)	105,0	110,0	40,0	60,0	55,0	47,0	48,0	-57,0
2. Надання кредитів фермерським господарствам	60,0	6,0	15,0	28,0	27,8	27,9	27,9	-32,1
3. Заходи по операціях фінансового лізингу основних засобів вітчизняного виробництва	233,6	153,0	-	85,0	30,0	8,8	3,8	-229,8
4. Формування державного продовольчого резерву Аграрним фондом, здійснення державних форвардних закупівель, товарних та фінансових інтервенцій на організованому аграрному ринку	1623,0	2140,0	-	-	-	-	-	-1623,0
5. Формування державного інтервенційного фонду Аграрним фондом, а також закупівлі матеріально-технічних ресурсів для потреб сільськогосподарських товаровиробників	x	x	3158,8	3712,3	7200,0	7200,0	1400,0	+1400,0
Всього	2021,6	2409,0	3213,8	3885,3	7312,8	7283,7	1479,7	-541,9

Джерело: сформовано і проведено розрахунки автором на основі даних, наведених у додатку 4 до Законів України «Про державний бюджет України» за 2008–2014 рр. зі змінами та доповненнями

Іншим напрямом бюджетного фінансування є державне кредитування аграрного сектора (табл. 2).

Як можемо бачити з даних, наведених у таблиці 2, у 2014 році, порівняно з 2013 роком, обсяг державного кредитування аграрного сектору був зменшений майже у 5 разів – з 7,3 до 1,5 млрд грн. Найбільшу оптимізацію здійснено при формуванні державного інтервенційного фонду Аграрним фондом, а також закупівлі матеріально-технічних ресурсів для потреб сільськогосподарських товаровиробників – з 7,2 до 1,4 млрд грн. На державне пільгове кредитування індивідуальних сільських забудовників на 2014 рік у бюджеті Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (ця стаття була переведена у 2011 році) закладено 48 млн грн, що у 2,2 рази менше рівня докризового 2008 року. На пільгові кредити фермерським господарствам у 2014 році буде виділено 27,9 млн грн, що на 53,5% менше рівня 2008 року. На заходи по операціях фінансового лізингу основних засобів вітчизняного виробництва у 2014 році закладено всього 3,8 млн грн видатків, а у 2008 році – 233,6 млн грн.

Планові обсяги повернення кредитів до Державного бюджету України, наданих на розвиток аграрного сектору у 2008–2014 рр. зведемо у таблиці 3.

З даних, наведених у таблиці 3, видно, що у 2014 році заплановано повернути в повному обсязі кредити, надані фермерським господарствам, кошти, надані для кредитування індивідуальних сільських забудовників та кошти за сільськогосподарську техніку, передану на умовах фінансового лізингу. Повернення коштів, наданих Міністерству аграрної

політики та продовольства України на формування державного інтервенційного фонду Аграрним фондом, а також закупівлі матеріально-технічних ресурсів для потреб сільськогосподарських товаровиробників, у 2014 році закладено в обсязі 1,5 млрд грн, що на 100 млн грн більше за обсяг кредитування. Також у бюджет протягом 2008–2014 рр. в обсязі 5 млн грн закладалася стаття доходів «Повернення бюджетних позичок, наданих на закупівлю продукції за держзамовленням у 1994–1997 рр.». Також у 2008 році відбулося останнє повернення коштів, наданих для компенсації збитків стихійного лиха у 2007 році в обсязі 120 млн грн.

Важливими і дієвими інструментами державної політики фінансування та державної підтримки аграрного сектору є бюджетні дотації й повернення податку на додану вартість (ПДВ), загальні обсяги та структуру яких ілюструє рисунок 1.

З даних рисунка 1 видно, що протягом 2008–2012 рр. загальний обсяг державної підтримки сільськогосподарських підприємств збільшився з 5,3 млрд грн до 6,5 млрд грн.

Структура державної підтримки сільськогосподарських підприємств протягом 2008–2012 рр. змінилася суттєво. Так, якщо у 2008 році обсяг повернення ПДВ сільськогосподарським підприємствам склав 2,3 млрд грн і його питома вага у структурі фінансової підтримки становила 43%, то у 2012 році ПДВ було повернуто в обсязі 5,8 млрд грн, що складало 89,4% у структурі державної підтримки. Зменшення обсягів бюджетних дотацій сільськогосподарським підприємствам у 4,4 рази за останніх

Таблиця 3

Планові обсяги повернення кредитів до Державного бюджету України, наданих на розвиток аграрного сектору у 2008–2014 рр., млн грн

Показник	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	Зміни у 2014 р., порівняно з 2008 р. (+, -)
1. Повернення коштів, наданих Міністерству на формування державного продовольчого резерву	685,0	2200,0	-	-	-	-	-	-685,0
2. Повернення бюджетних позичок, наданих на закупівлю продукції за держзамовленням у 1994–1997 рр.	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	-
3. Повернення кредитів, наданих фермерським господарствам	5,0	6,0	15,0	28,0	27,8	27,9	27,9	+22,9
3. Повернення коштів, наданих для кредитування індивідуальних сільських забудовників	30,0	35,0	40,0	60,0	55,0	47,0	48,0	+18,0
4. Кошти, що надійдуть у рахунок погашення заборгованості за кредитами, наданими для закупівлі сільськогосподарської техніки іноземного виробництва	31,6	23,7	-	-	-	-	-	-31,6
5. Повернення коштів за сільськогосподарську техніку, передану на умовах фінансового лізингу	130,0	129,3	-	-	5,0	8,8	3,8	-126,2
6. Повернення коштів, наданих для компенсації збитків стихійного лиха у 2007 році	120,0	-	-	-	-	-	-	-120,0
7. Повернення коштів, наданих Міністерству на формування державного інтервенційного фонду	x	x	3400,0	4158,2	7965,5	7700,0	1500,0	+1500,0
Всього	1001,6	2399,0	3460,0	4251,2	8058,3	7788,7	1584,7	+583,1

Джерело: сформовано і проведено розрахунки автором на основі даних, наведених у додатку 4 до Законів України «Про державний бюджет України» за 2008–2014 рр. зі змінами та доповненнями.

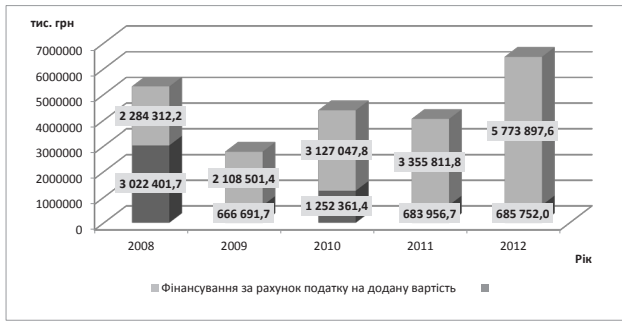

Рис. 1. Оцінка державної підтримки сільськогосподарських підприємств за 2008–2012 рр., тис. грн

Джерело: сформовано і проведено розрахунки автором на основі даних Державної служби статистики України [8]

5 років свідчить про суттєву економію бюджетних коштів внаслідок світової фінансової кризи. Збільшення обсягів повернення ПДВ у 2,5 рази свідчить про значний потенціал розвитку великого бізнесу в аграрній сфері.

Для детального аналізу державної фінансової підтримки підприємств-виробників сільськогосподарської продукції доцільно розглянути динаміку і структуру бюджетних дотацій (рис. 2) та динаміку і структуру державної підтримки за рахунок повернення ПДВ (рис. 3).

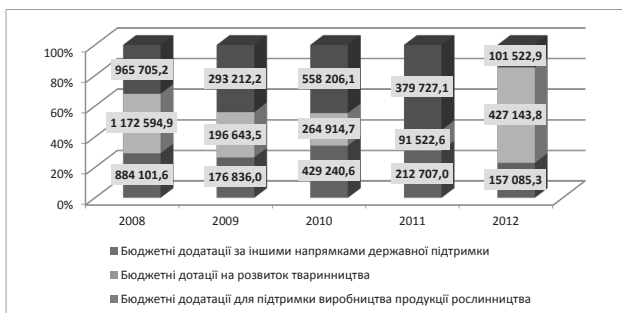

Рис. 2. Динаміка та структура державної підтримки сільськогосподарських підприємств за рахунок бюджетних дотацій за 2008–2012 рр., тис. грн

Джерело: сформовано і проведено розрахунки автором на основі даних Державної служби статистики України [8]

З даних рисунка 2 видно, що протягом 2008–2012 рр. структура бюджетних дотацій сільськогосподарським підприємствам була неоднорідною. Так, у 2008 році питома вага бюджетних дотацій у рослинництво в обсязі 884,1 млн грн склала 29,3%, у тваринництво 1,2 млрд грн – 38,8%, частка бюджетних дотацій за іншими напрямками державної підтримки в обсязі 965,7 млн грн – 31,9%. До 2011 року питома вага бюджетних дотацій у рослинництво збільшилася до 31,1%, але обсяг зменшився до 212,7 млн грн; частка бюджетних дотацій у тваринництво зменшилася до 13,4%, а обсяг – до 91,5 млн грн; питома вага бюджетних дотацій за іншими напрямками державної підтримки збільшилася до 55,5%, але обсяг зменшився до 379,7 млн грн. У 2012 році 62,3% (або 427,1 млн грн) усіх бюджетних дотацій було спрямовано на розвиток тваринництва, 22,9% (або 157,1 млн грн) – для підтримки виробництва продукції рослинництва, і лише 14,8% (або 101,5 млн грн) – за іншими напрямками державної підтримки. За даними змінами можна побачити, як протягом останніх 5 років змінювалася пріоритет-

ність державної політики щодо бюджетної підтримки підприємств – виробників продукції сільського господарства.

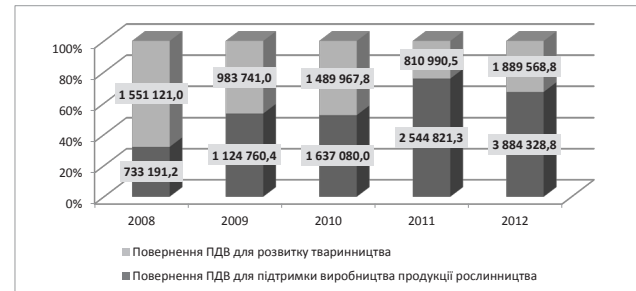

Рис. 3. Динаміка та структура державної підтримки сільськогосподарських підприємств за рахунок повернення ПДВ за 2008–2012 рр., тис. грн

Джерело: сформовано і проведено розрахунки автором на основі даних Державної служби статистики України [8]

З даних, наведених на рисунку 3, видно суттєві зміни у динаміці та структурі державної підтримки сільськогосподарських підприємств за рахунок повернення ПДВ протягом 2008–2012 рр. На діаграмі можна спостерігати значний ріст у 5,3 рази обсягу повернення ПДВ для підтримки виробництва продукції рослинництва та 22% зростання обсягу повернення ПДВ для розвитку тваринництва. У результаті цієї динаміки питома вага повернення ПДВ у тваринництво зменшилася з 67,9% у 2008 році до 32,7% у 2012 році, а частка повернення ПДВ у рослинництво відповідно зросла з 32,1% до 67,3%. Це може в цілому свідчити про економічне зростання сільськогосподарського виробництва насамперед за рахунок розвитку виробництва продукції рослинництва.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, результати проведеного аналізу стану розвитку фінансових відносин держави у аграрній сфері дають змогу зробити такі висновки:

- по-перше, доведено, що на стан фінансування аграрного сектору з Державного бюджету України суттєвий вплив мали світова фінансова криза 2008 року та внутрішня соціально-економічна криза 2014 року, у зв'язку з чим у 2009 та 2014 роках планувалося суттєве скорочення бюджетних витратків на фінансування Міністерства аграрної політики та продовольства України (відповідно, на 42,2% у 2009 році та на 21,8% у 2014 році), в результаті чого питома вага витратків на фінансування аграрного сектору економіки у бюджеті склала всього 1,5% у 2014 році;

- по-друге, результатом соціально-економічної кризи в українському суспільстві стало зменшення у 4,9 рази обсягу державного кредитування аграрного сектору в 2014 році – всього 1480 млн грн, проти 7284 млн грн у 2013 році, а також обсягу повернення кредитів – 1585 млн грн у 2014 році проти 7789 млн грн у 2013 році;

- по-третє, державна підтримка сільськогосподарських підприємств шляхом фінансування за рахунок бюджетних дотацій була зменшена у 4,4 рази – з 3 млрд грн у 2008 році до 686 млн грн у 2012 році, натомість як повернення ПДВ збільшилося з 2,3 млрд грн у 2008 році до 5,8 млрд грн у 2012 році;

- по-четверте, у структурі державних дотацій протягом 2008–2012 рр. мали місце диспропорції на користь розвитку тваринництва, а у структурі повернення ПДВ – на користь підтримки виробництва продукції рослинництва.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гончаров В.М. Державна фінансова підтримка у аграрному секторі економіки / В.М. Гончаров, І.Є. Євсюкова // Вісник економічної науки України. – 2009. – № 1. – С. 61-65.
2. Кириченко А.В. Бюджетне фінансування агропромислового виробництва за регіонами України / А.В. Кириченко // Економіка АПК. – 2009. – № 6. – С. 73-77.
3. Комарова І.В. Фінансове забезпечення аграрного сектора України за рахунок бюджетних коштів / І.В. Комарова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 4(16). – С. 161-165.
4. Остапенко А.С. Фінансове забезпечення підприємств аграрної сфери в сучасних економічних умовах / А.С. Остапенко, Т.М. Головаченко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. – 2011. – Випуск 3. – Том 1. – С. 197-203.
5. Прутська О.О. Державна підтримка підприємницької діяльності в аграрному секторі України / О.О. Прутська, Ю.М. Ярова // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 1(76). – С. 112-122.
6. Радіонов Ю.Д. Проблема ефективності використання бюджетних коштів / Ю.Д. Радіонов // Фінанси України. – 2011. – № 5. – С. 47-55.
7. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» / Закон України № 1165-VII від 27.03.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1165-18>.
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.

УДК 336.77.067:336.748

Пахненко О.М.

*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансів
Української академії банківської справи
Національного банку України*

ВПЛИВ ВАЛЮТНИХ РИЗИКІВ НА РИНОК ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті проведено аналіз поточного стану вітчизняного ринку іпотечного кредитування у розрізі обсягів іпотечних кредитів, їх частки в кредитних портфелях банків. Визначені основні банки – іпотечні кредитори та досліджена роль банків з іноземним капіталом на даному ринку. Досліджено рівень доларизації іпотечних кредитів та вплив валютних ризиків на розвиток іпотечного кредитування в Україні.

Ключові слова: іпотечне кредитування, кредитний портфель, валютний ризик, рефінансування, банки з іноземним капіталом.

Пахненко Е.М. ВЛИЯНИЕ ВАЛЮТНЫХ РИСКОВ НА РЫНОК ИПОТЕЧНОГО КРЕДИТОВАНИЯ В УКРАИНЕ

В статье проведен анализ текущего состояния отечественного рынка ипотечного кредитования в аспекте объемов кредитования, удельного веса ипотечных кредитов в структуре кредитных портфелей банков. Определены основные банки – ипотечные кредиторы и исследована роль банков с иностранным капиталом на данном рынке. Проведен анализ уровня долларизации ипотечных кредитов и влияния валютных рисков на развитие ипотечного кредитования в Украине.

Ключевые слова: ипотечное кредитование, кредитный портфель, валютный риск, рефинансирование, банки с иностранным капиталом.

Pakhnenko O.M. MORTGAGE LENDING IN UKRAINE UNDER THE INFLUENCE OF EXCHANGE RATE RISKS

The article provides the analysis of the current state of the domestic mortgage loans market in terms of volume of mortgage loans and their share in banks' loan portfolios. The role of banks with foreign capital among the main banks – mortgage lenders is investigated. The level of dollarization of mortgage loans and the impact of exchange rate risks on mortgage lending in Ukraine are examined.

Keywords: mortgage lending, loan portfolio, exchange rate risk, refinancing, banks with foreign capital.

Постановка проблеми. Розвиток глобального фінансового ринку та інтернаціоналізація банківської діяльності відображаються в особливостях функціонування національних банківських систем та напрямках роботи окремих банків, їх продуктивній і цінній політиці. У сфері довгострокового (іпотечного) кредитування, інтернаціоналізація банківської діяльності відіграє особливу роль, забезпечуючи приток додаткових фінансових ресурсів у фінансово слабкі банківські системи та стаючи каталізатором розвитку нових підходів до управління іпотечним покриттям і рефінансування іпотечних кредитів. З іншого боку, в економічно нестабільних країнах доларизація іпотечних кредитів може створити додаткові загрози як для банків-кредиторів, так і для стійкості банківської системи загалом.

В Україні, враховуючи наявність низки проблем у функціонуванні іпотечного ринку, недостатність обсягів довгострокового кредитування фізичних та юридичних осіб, а також високий рівень долари-

зації іпотечних кредитів, дослідження сучасного стану ринку іпотечного кредитування, впливу на його функціонування валютних ризиків та визначення можливостей максимального використання потенціалу банків з іноземним капіталом у вітчизняній банківській системі, на сьогодні є особливо актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку іпотечного кредитування в Україні досліджуються у науковій літературі досить широко. Даним питанням присвячені роботи таких вітчизняних дослідників, як А.Т. Євтух [4], О.І. Кіреєв [5], І.О. Лютий, В.І. Савич, О.М. Калівошко [6], О.В. Пилипець [7], Б.Б. Сас, В.М. Вітюк [9]. Ринок іпотечних кредитів розглядається науковцями у багатьох аспектах, враховуючи його значимість у загальному розвитку банківської системи України. Увага розвитку іпотечного ринку України приділяється на загальнодержавному рівні Національним банком України та Українською національною іпотечною